

Giảng dạy văn hóa trong giảng dạy tiếng Anh

*Truong Thị Phụng**

**Khoa Tiếng Anh, Trường ĐHNN, ĐHQG Hà Nội*

Received: 9/2/2023; Accepted: 13/2/2023; Published: 20/3/2023

Abstract: *Culture is an integral part of the communication process. Therefore, students cannot use the language correctly without understanding the culture. In fact, cultural teaching in English language teaching has been noticed for many years now (Brooks, 1968). The purpose of this study is to find out the content, reasons and approaches of cultural teaching in English language teaching. In this research paper, 13 articles were collected and analyzed. The content of cultural teaching is divided into aesthetics, sociology and pragmatics. The study also emphasizes the importance of cultural teaching in English language teaching and also emphasizes that cross-cultural approach is the most optimal method.*

Keywords: *Culture, foreign language teaching*

1. Đặt vấn đề

Chúng ta không thể phủ nhận rằng, để hiểu rõ một ngôn ngữ, chúng ta không những phải có kiến thức về ngôn ngữ đó như ngữ pháp, từ vựng, phát âm mà còn phải hiểu biết về văn hóa. Đó là lý do tại sao hầu hết những người học ngôn ngữ mà không có sự hiểu biết về văn hóa thường gặp trở ngại rất lớn khi giao tiếp với người bản địa. Do đó, yêu cầu về giảng dạy văn hóa trong giảng dạy tiếng Anh càng ngày càng lớn. Tuy nhiên, câu hỏi được đặt ra là văn hóa nên được giảng dạy những gì, như thế nào và vì sao trong các tiết học tiếng Anh. Byram (1996) và Jiang (2000) kết luận rằng sẽ là bất hợp lý nếu chúng ta dạy ngôn ngữ mà không dạy văn hóa. Không đồng tình với quan điểm này, Graddol (1997) gợi ý rằng người học ngôn ngữ nên học văn hóa của chính đất nước họ, Nghiên cứu sẽ lấy tranh luận này làm điểm xuất phát, sẽ đưa ra những nội dung cơ bản của giảng dạy văn hóa trong giảng dạy ngoại ngữ thông qua các định nghĩa khác nhau về văn hóa. Sau đó, nghiên cứu sẽ đề cập đến việc ngôn ngữ nào nên được giảng dạy trong các giờ học tiếng Anh. Cuối cùng, nghiên cứu đề cập đến các phương pháp giảng dạy nên được áp dụng trong việc dạy văn hóa.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm văn hóa

Theo các nhà nhân chủng học, văn hóa được đề cập đến như là cách sống của một nhóm người, một dân tộc. Theo cách hiểu này, văn hóa bao gồm tất cả các khía cạnh xã hội kết nối một nhóm người lại với nhau, và phân biệt họ với các nhóm khác. Lado (1997) khẳng định rằng văn hóa liên quan đến cách sống của con người. Cách hiểu này bao gồm cả

những yếu tố vật chất của văn hóa – yếu tố dễ nhận biết và yếu tố phi vật chất – yếu tố khó có thể quan sát được.

2.2. Nội dung văn hóa nên được giảng dạy

Nhìn chung, tất cả những định nghĩa về văn hóa trên đây đều quá rộng để có thể hiểu một cách chính xác về giảng dạy văn hóa trong giảng dạy tiếng Anh. Câu hỏi đặt ra là, với sự phát triển của giao tiếp, nội dung nào của văn hóa nên được tập trung hơn, kiến thức văn hóa hay là trao đổi thông tin văn hóa. Ellis (1982) cho rằng kiến thức văn hóa có thể thu được trực tiếp thông qua giao tiếp chính thức và dần dần thông qua giao tiếp không chính thức. Hơn nữa, khi giao tiếp bằng ngoại ngữ, người học thường bị ảnh hưởng bởi tiếng mẹ đẻ, bởi tiếng mẹ đẻ đã ăn sâu vào tiềm thức của họ thậm chí ngay cả khi họ đã học văn học, lịch sử, địa lý của các nước nói tiếng Anh. Điều này minh chứng rằng, khi giảng dạy văn hóa, thông tin giao tiếp nên được chú trọng hơn những kiến thức văn hóa.

Theo Adaskou (1990), giảng dạy văn hóa nên được chia làm 3 nhóm. Đầu tiên, theo khía cạnh thẩm mỹ học, văn hóa bao gồm văn học, âm nhạc, phim và mỹ thuật. Văn hóa trong khía cạnh xã hội học là cách sống của một nhóm người, bao gồm cấu trúc của các tổ chức khác nhau từ quốc gia đến gia đình và mối quan hệ giữa người với người tại nhà cũng như nơi làm việc và các hoạt động giải trí. Thứ 3, các kỹ năng xã hội giúp sinh viên có khả năng giao tiếp bằng ngoại ngữ thường được đề cập đến là ngữ dụng học.

Về mối quan hệ giữa văn hóa và giảng dạy tiếng Anh, tất cả các tài liệu được tham khảo đều đề cập đến tầm quan trọng của việc giảng dạy văn hóa trong

giảng dạy tiếng Anh. Một cách rõ ràng, chúng ta không thể giảng dạy ngôn ngữ mà không nghiên cứu kỹ lưỡng về văn hóa. Nói cách khác, Politzer (1959) cho rằng, chúng ta giảng dạy ngôn ngữ mà không cùng lúc giảng dạy văn hóa, có nghĩa là chúng ta đang dạy những kí hiệu vô nghĩa. Vì vậy, để phát triển khả năng giao tiếp, quan điểm và cách nhìn về con người ở những nền văn hóa khác nhau nên được quan tâm.

Ivring (1986) đã chỉ ra rằng, khi giao tiếp với người nước ngoài, người nước ngoài thường bỏ qua những lỗi về phát âm và cấu trúc. Mặt khác, sự sai lệch về quy tắc giao tiếp thường khó bỏ qua.

Stern (1999) thể hiện mối quan hệ giữa văn hóa và việc giảng dạy tiếng Anh như sau:

Ngôn ngữ là một phần của văn hóa. Ngôn ngữ truyền tải văn hóa, vì vậy giáo viên dạy ngôn ngữ cũng cần là giáo viên dạy văn hóa.

Với tất cả những điều đã trình bày trên đây, sự tiếp nhận văn hóa cũng quan trọng như chính việc học ngôn ngữ đó. Do đó, câu hỏi đặt ra không phải là có nên dạy văn hóa trong các giờ dạy tiếng Anh hay không. Thực tế thì vấn đề cần quan tâm là nên dạy văn hóa nào, văn hóa Anh hay văn hóa mẹ đẻ.

Phân tích các dữ liệu cho thấy ý tưởng sử dụng những ngữ cảnh quen thuộc với người học trong việc dạy ngôn ngữ (văn hóa mẹ đẻ) có những giá trị riêng. Sự kết hợp dạy văn hóa Anh vào trong quá trình giảng dạy tiếng Anh sẽ khuyến khích cách nhìn nhận về sự cân bằng giữa tiếng Anh và cách sử dụng tiếng Anh của người bản ngữ. Sự thật thì số lượng người nói tiếng Anh trên thế giới như là ngôn ngữ thứ hai hoặc ngôn ngữ nước ngoài chiếm đa số so với số lượng người nói tiếng Anh như là ngôn ngữ thứ nhất. Do đó có thể khẳng định rằng tương lai của tiếng Anh sẽ được quyết định bởi những đối tượng đó (Graddol, 1997). Hơn nữa, bản thân tiếng Anh vốn đã đại diện cho các nền văn hóa khác nhau như Anh, Mỹ, Canada, Úc Vậy chúng ta nên dạy tất cả các văn hóa đó không? Đó là điều không thể thực hiện được. Vậy thì chúng ta nên chọn ra một vài hay chỉ một trong số các văn hóa đó? Vấn đề đặt ra là làm thế nào để chọn. Thay vì cố gắng trả lời những câu hỏi như vậy, sẽ dễ dàng hơn khi thừa nhận rằng dạy tiếng Anh không có nghĩa là chỉ dành sự tập trung trọn vẹn vào một hay vài văn hóa nào đó. Theo như Gray (2000), các giáo trình về phương pháp giảng dạy tiếng Anh thường sẽ có tác động lên những người học không sẵn sàng bị đồng hóa về văn hóa, do đó sẽ từ bỏ việc học ngôn ngữ. Ngược lại, những trường

học rời ra văn hóa mẹ đẻ để chạy theo văn hóa nước ngoài vẫn xảy ra thường xuyên. Do đó rất nhiều các học giả châu Á và châu phi đã thể hiện sự quan tâm của họ đến thứ hạng của văn hóa mẹ đẻ của họ.

Tuy nhiên, theo những bài báo được phân tích, việc tại sao văn hóa nước ngoài nên được tập trung trong các giờ dạy tiếng Anh có một vài lý do. Jiang (2000) đã khẳng định rằng dạy ngôn ngữ mà không dạy văn hóa là không thể chấp nhận được. Ngôn ngữ và văn hóa liên quan đến động lực học. Những người học có xu hướng hòa nhập với cộng đồng của ngôn ngữ đó rõ ràng là có khả năng thành công hơn trong việc học ngôn ngữ. Svanes (1988) và Prodomou (1992) được nhắc đến với tư cách là những người học ngôn ngữ rất thành công là những người có thái độ tích cực đối với việc học văn hóa. Cuối cùng, việc xuất bản các giáo trình tiếng Anh tập trung vào văn hóa Anh có xu hướng sinh lợi và dễ dàng hơn. Lý do đơn giản là người học từ các nền văn hóa khác nhau có thể sử dụng chung các nguồn tài liệu. Hơn nữa, các nhà soạn sách người bản ngữ sẽ gặp khó khăn khi phải soạn thảo tài liệu về các nền văn hóa khác với của họ.

Những tranh luận trên đây liên quan đến việc lựa chọn giảng dạy văn hóa Anh hay văn hóa của chính nước mình để giảng dạy. Các tài liệu đã đưa ra gợi ý về việc sử dụng phương pháp giao thoa văn hóa trong giảng dạy tiếng Anh. Sẽ rất quan trọng nếu các học viên tiếng Anh có được sự cân bằng đối với các giá trị văn hóa. Họ nên suy nghĩ một cách toàn cầu về các giá trị văn hóa và hành động theo quy chuẩn văn hóa và ngôn ngữ của họ.

2.3. Phương pháp giảng dạy văn hóa

Một điều rất rõ ràng là việc dạy văn hóa, dù là văn hóa Anh hay văn hóa của chính nước mình là điều rất quan trọng trong việc giảng dạy tiếng Anh. Do đó, làm thế nào để kết hợp việc dạy văn hóa cùng với giảng dạy tiếng Anh trở thành một vấn đề thiết yếu. Theo kết quả thu được, có 3 phương thức giảng dạy.

2.3.1. Tạo ra môi trường văn hóa

Theo ý kiến của Ellis (1992), nhiệm vụ của giáo viên là khuyến khích sự hứng thú của người học với văn hóa của chính họ và tạo ra lớp học tiếng Anh “không chỉ là nơi để học tiếng Anh, mà còn là nơi người học được tạo cơ hội để giao tiếp, tương tác với nhau”. Để làm được điều này, người học cần được khuyến khích để tham gia một cách tích cực vào môi trường văn hóa của chính họ, cũng như là văn hóa lớp học. Kramsch (1993) đã đưa ra một ví dụ cụ thể trong một lớp học tiếng Anh, đó là một đoạn hội thoại giữa

giáo viên và sinh viên. Thông qua đoạn hội thoại, người tham gia không những tái tạo lại được một ngữ cảnh văn hóa, mà còn định hình một văn hóa mới, bởi vì nó được thực hiện bằng tiếng nước ngoài. Thêm vào đó, giáo viên có thể khuyến khích người học tham gia vào các hoạt động tiếng Anh khác như là ngâm thơ, thi nói hay diễn kịch.

2.3.2. So sánh các văn hóa khác nhau

Chỉ khi so sánh giữa 2 nền văn hóa, người ta mới có thể nhận ra một cách rõ ràng sự khác biệt và hiểu rõ hơn về văn hóa Anh và văn hóa của chính họ. Cùng lúc đó, người học cũng có thể tránh được việc giải thích cách hành xử của người khác theo quy chuẩn văn hóa của họ hay có thể chấp nhận một nền văn hóa khác một cách thoải mái. Ví dụ, ở Việt Nam, chó không được coi là một động vật may mắn trong khi người Anh rất hay khen người khác là một chú chó may mắn. Hơn nữa, trong văn hóa Anh, cả người và động vật đều có cảm giác, đều bị ốm và được chôn cất ở nghĩa trang. Tuy nhiên, trong văn hóa Tây Ban Nha, sự khác biệt càng rõ ràng hơn. Đấu bò không được xem là phí thời gian, trong khi những khán giả phương Tây nghĩ vậy. Một ví dụ khác là ở Mỹ hoặc ở Anh, sinh viên đi học muộn thường không hay gõ cửa và xin lỗi giáo viên. Trong khi đó, hành động này thường được coi là thích hợp ở một số văn hóa, trong đó có Việt Nam. Ngoài ra, có những sự khác biệt rất lớn giữa các văn hóa khác nhau, ví dụ như cách gọi giáo viên, khi HS giơ tay phát biểu hay các điều cấm kị ...

Một điều rõ ràng nữa là văn hóa có sự khác biệt giữa các chủ thể khác nhau như giới tính, tuổi tác, vị trí xã hội ... Và những khác biệt đó có thể rất rõ ràng. Hơn nữa, sinh viên cũng không được quên rằng, không phải tất cả mọi người trong cùng một nền văn hóa Anh đều hành xử như nhau.

2.3.3. Áp dụng các phương thức tiên tiến

Truyền thông như phim, tiểu thuyết đặc biệt là báo, tạp chí là các rất có giá trị trong giảng dạy văn hóa bởi vì nó phản ánh cách sống của con người. Ngoài ra, các tài liệu nghe nhìn thường được cả giáo viên và HS hoan nghênh nhờ vào sự thể hiện văn hóa sống động của nó dựa vào các tình huống thực tế. Các nhà giáo dục học đã phản đối việc tận dụng quá mức công nghệ hiện đại và giáo viên hoàn toàn tin tưởng rằng sử dụng truyền thông trong các lớp học tiếng Anh chắc chắn sẽ mang lại những hiệu quả tích cực.

3. Kết luận

Câu hỏi đầu tiên đặt ra là nội dung văn hóa nào

nên được giảng dạy đã tìm được câu trả lời. Thông qua các định nghĩa về văn hóa, khá bất ngờ khi các thông tin về giao tiếp được đánh giá là quan trọng hơn kiến thức. Ngoài ra, nội dung văn hóa được chia thành ba nhóm: thẩm mỹ học, xã hội học và ngữ dụng học. Hơn nữa, nội dung văn hóa cụ thể nên được giảng dạy còn phụ thuộc vào các yếu tố khác như tuổi tác và trình độ người học.

Với câu hỏi thứ hai về vấn đề văn hóa nào (Anh hay văn hóa của người học) nên được giảng dạy, các nghiên cứu đều nhấn mạnh tầm quan trọng của việc dạy văn hóa và gợi ý phương pháp giao thoa văn hóa là phương pháp hiệu quả. Tuy nhiên, câu hỏi đặt ra là văn hóa nào nên được sinh viên học trước và trình độ nào là thích hợp. Nói cách khác, khi học sinh còn nhỏ và trình độ hạn chế, thì nên dành bao nhiêu thời gian để dạy ngôn ngữ.

Trong câu hỏi cuối cùng, bài nghiên cứu đã tìm ra 3 phương pháp giảng dạy văn hóa, đó là tạo ra môi trường văn hóa, so sánh các văn hóa khác nhau và áp dụng các công nghệ hiện đại.

Tài liệu tham khảo

1. Brooks, N. (1968). Teaching culture in the foreign language classroom. *Foreign Language Annals*, 1, 204-217.
2. Byram, M. (1989). *Cultural Studies in Foreign Language Education*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
3. Irving, K. (1986). *Communicating in context*. New Jersey: Prentice Hall Regents.
4. Jiang, W. (2000). The relation between culture and language. *ELT Journal*, 54, 4. Retrieved February 10, 2012, from <http://eltj.oxfordjournals.org/cgi/reprint/54/4/328>
5. Kramersch, C. (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
6. Oshima, A and Hogues, A., *Writing Academic Writing: Third Edition*. Addison Wesley Longman, 1999.
7. Hedge, T., *Writing: Resource Books for Teachers*. Oxford University Press, 1988.
8. Linderman, E., *A Rhetoric for Writing Teachers*. Oxford University Press, 1982.
9. Harmer, J., *How to Teach Writing*. Edinburg Gate. Longman, 2004.
10. Eisterhold, J. C., *Reading – Writing connection: Towards a description for second language learners*. Cambridge University Press, 1997.